

Bijna alle Arabische landen weigeren Hamas te veroordelen in de Verenigde Naties. Dreigt escalatie?

Achtergrondartikel uit het ND, door [Hilbrand Rozema](#), zaterdag 28 oktober 2023

Nederland onthield zich van stemming in de Algemene Vergadering van de VN in New York, in de nacht van vrijdag op zaterdag, juist toen er door Jordanië gevraagd werd om een staakt-het-vuren en een humanitaire corridor. Waarom? Wat kan daar nu tegen zijn?

Stemming in de VN voor de motie voor een wapenstilstand in Gaza. Beeld Evan Schneider/ un Photo

Het stemgedrag van Nederland riep verwarring en onbegrip op bij nogal wat mensen: hoe kun je nu geen staakt-het-vuren willen en op zo'n moment niet vóór stemmen? Al is het maar om humanitaire redenen? De kritiek op de stemhouding kwam onder meer van hulporganisatie Save the Children. SP-leider Marijnissen verwijt het kabinet 'lafheid', Volt en de Partij voor de Dieren noemden het onbegrijpelijk en D66 noemt het beschamend en vroeg opheldering. Premier Rutte vond echter dat Israël het recht moet blijven houden om zich te verdedigen.

Er was een belangrijke aanleiding voor de keuze van het kabinet: alle Arabische landen weigerden pertinent de terreuraanslagen van Hamas te veroordelen. Jordanië presenteerde namens 42 Arabische landen een oproep voor een 'onmiddellijk, duurzaam en gegarandeerd humanitair bestand dat leidt tot een opschorting van de vijandelijkheden.'

diepe verdeeldheid

De aanslagen van Hamas op Israëlische burgers werden daarbij echter met geen woord vermeld, laat staan veroordeeld. En dat konden de westerse en Europese landen niet over hun kant laten gaan. 'Spreek je er dan tenminste tegen uit; dat is toch wel het minste dat je mag verwachten. Maar dat doen de Verenigde Naties dus niet, weten we nu: ze hebben niet het hart om Hamas te veroordelen', aldus *ND*-buitenlandcommentator Jan van Benthem. Nederland stemde dus niet 'tegen' een staakt-het-vuren, maar was voor een veroordeling van Hamas.

Canada steunde de oproep van Jordanië om een humanitaire pauze, mits er een paragraaf bij zou komen waarin Hamas onomwonden werd veroordeeld. Dit wijzigingsvoorstel van Canada haalde wel veel stemmen, een meerderheid zelfs - maar tegelijk bleef een grote minderheid tegen, waaronder alle Arabische landen.

Canadees voorstel

Daardoor haalde Canada's wijzigingsvoorstel geen tweederdemeerderheid in de Algemene Vergadering, vereist om amendementen aan te nemen. Daarop kwam de resolutie van Jordanië alsnog in stemming. Nederland en andere westerse en Europese landen konden daar niet mee leven.

Daarop onthielden bijna alle westerse landen zich van stemming. De VS stemden tegen, evenals Tsjechië en Oostenrijk, terwijl Frankrijk voor stemde. Mogelijk is de keuze van Parijs bedoeld als een signaal aan de Arabische wereld dat het land een rol als bemiddelaar naar zich toe wil trekken. Het land heeft bovendien als ex-kolonisator historische banden met meerdere landen in de Arabische wereld.

'Israël moet het recht behouden om zich te verdedigen tegen terrorisme', zei demissionair premier Rutte tegen de NOS. 'Er zaten heel veel goede dingen in die VN-resolutie. Maar ik zeg daar wel bij: als Israël de dreiging niet wegneemt, dan is dat het einde van Israël', zei Rutte in Den Haag.

sleutelrol Hamas

Wat betekent dit diplomatieke steekspel in New York voor de oorlog tussen Israël en Hamas en de geopolitieke situatie in het Midden-Oosten?

Hamas heeft zich niet alleen ingegraven in de grond van Gaza, maar ook in de grotere geopolitiek. De terreurorganisatie heeft zich met steun van Iran een sleutelrol verworven in het Midden-Oosten. Het is geslaagd in de opzet om de Arabische wereld althans ogenschijnlijk weer ferm achter de Palestijnen te krijgen, na jaren van toenadering tot Israël.

Daarmee is een belangrijk doel, het torpederen van die toenadering, gehaald. Hamas weet zo het hele geopolitieke spel in het Midden-Oosten totaal te veranderen en bij te sturen.

'Strategisch spelen ze het heel slim', constateert hoogleraar Martijn Kitzen, specialist in irreguliere oorlogvoering aan de Militaire Academie. 'Hun grootste winst hebben ze al binnen, want deze terreuracties waren hun laatste strohalm om normalisering van de betrekkingen met de Arabische wereld en Israël te keren. Voor nu ligt het voordeel daarom duidelijk bij Hamas.'

Alleen Saoedi-Arabië slaat de deur naar Israël nog nét niet helemaal potdicht. Dat streng-islamitische land was dan ook al ver gegaan in de afgelopen jaren, in de toenadering tot Israël.

Er hing een verder gaande normalisering van de betrekkingen met de Joodse staat in de lucht. Er gingen zelfs al beelden de wereld rond van dansende orthodoxe Joden en Arabieren, in de wahabistische, streng-islamitische staat.

burgerslachtoffers

'Dit loopt volledig volgens het draaiboek van Hamas', zegt professor Kitzen, 'Hamas zit letterlijk tussen en onder de bevolking: in tunnels en bunkers onder de grond.' De beweging kiest bewust civiele bouwwerken uit om posities onder te vestigen, zegt Kitzen. Te denken valt dan in elk geval aan VN-kantoren en ziekenhuizen.

Hij wees er op 7 oktober, toen de oorlog begon, al op dat Hamas eigen burgerslachtoffers incalculeert en rekent op een reactie in de publieke opinie die negatief is voor Israël, wanneer er slachtoffers vallen en beelden de wereld rondgaan.

‘De burgers zijn eigenlijk Hamas’ raketschild’, zegt hij. ‘Israël investeerde in de Iron Dome en Hamas groef zich in onder civiele infrastructuur. Er is een informatieoorlog gaande, mensen moeten zich daar bewust van zijn. Ik schrok ervan dat veel media het bericht over vijfhonderd doden bij het ziekenhuis, vorige week, niet goed verifieerden.’

‘ernstig zorgen’

Als kenner en analist maakt hij zich ernstig zorgen. ‘Een misverstand is zomaar ontstaan, het is een regio waarin een conflict heel snel kan escaleren en zich uitbreiden, omdat er zoveel onderliggende spanningen zijn. Ik bezocht de Westbank en Israël meer dan eens en hoe vaker ik er kom, hoe meer ik zie hoe complex het is.’

‘Israël kun je, als staat, tenminste nog aanspreken op het optreden; zij kan het zich niet veroorloven met soortgelijke berichten te komen. Hamas kan dat wel doen, niemand roept ze op het matje.’

En de VN-stemming, waarbij Nederland zich onthield toen Jordanië vroeg om een staakt-het-vuren? ‘Eerst moeten we alle feiten en beweegredenen kennen, het is te makkelijk om Nederland daarvoor te veroordelen. Ik moet de tekst van de resoluties nog bestuderen, het is speculeren, maar het zou kunnen dat met een onthouding Nederland op termijn meer invloed kan uitoefenen op Israël achter de schermen, om zich te matigen. Als dat zo is, dan zouden de mensen in Gaza daar misschien wel meer mee opschieten.’

tunnel-eenheid

Het Israëlische leger heeft grondig geoefend op het onklaar maken van de tunnels. ‘Er is een speciale eenheid voor, Samour, dat betekent Wezel in het Ivriet. Premier Netanyahu was daar pas en stak die soldaten een hart onder de riem, voor mij een signaal dat ze echt worden ingezet.

Ze zijn voorbereid, maar zullen moeten knokken voor iedere meter, zowel onder als boven de grond. We zagen de IDF al verkenningen uitvoeren in de Gazastrook op zoek naar ingangen en ventilatieschachten - om zo goed mogelijk in beeld te hebben waar de grote tunnelcomplexen zijn.’

Berichten over een nieuw wapen voor die tunnels, een soort schuimbom zonder explosieven die ingangen hermetisch kan afsluiten, kent Kitzen. ‘Maar dat kon ik nog niet verifiëren, ik begreep wel dat daar nog veel vragen bij zijn.’

<https://www.nd.nl/nieuws/buitenland/1197951/bijna-alle-arabische-landen-weigeren-hamas-te-veroordelen-in-#/reader>